

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Johan Axner
0171-62 70 77
Johan.axner@enkoping.se

Plan och exploateringsutskottet

Samråd - Deponi för icke-farligt avfall Flosta 2:1 och Altuna Hässelby 1:1

Förslag till plan-, mark- och exploateringsutskottets beslut

Enköpings kommun lämnar skrivelsen daterad 28 augusti 2023 som svar på remissen.

Ärendet

Bakgrund

Enköpings kommun har mottagit samrådsunderlag från Märsta Förenade Åkeriföretag AB ("*Samrådsunderlag gällande deponi för icke-farligt avfall på fastigheterna Flosta 2:1 och Altuna Hässelby 1, Enköpings kommun*"). Företaget har inlett en tillståndsprocess (Miljöbalken) för att anlägga en deponi för icke-farligt avfall samt återvinningsverksamhet inom fastigheterna Flosta 2:1 och Altuna-Hässelby 1:1. Miljökonsultföretaget Trapezia företräder åkeriföretaget.

Företaget ansöker om tillstånd för att anlägga en deponi för ickefarligt avfall. Mängden deponerat avfall väntas uppnå 4,5 miljoner ton.

Företaget genomför nu tidigt samråd med bland andra Enköpings kommun.

Ärendets beredning

Verksamheten för strategisk planering har tillsammans med VA-verksamheten tagit fram yttrandet som beslutats i kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskott. Vi har bjudit in Miljöavdelningen att medverka i yttrandet men de har avböjt.

Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning

Verksamhetsområdet ligger i skoglig miljö på fastigheterna *Flosta 2:1 och Altuna Hässelby 1*. I anslutning till området finns grundvattenförekomsten Enköpingsåsen Heby-Härnevi. Verksamhetsområdet kommer att ligga i ett landskap som i huvudsak utgörs av blockig moränmark på en underliggande relativt småkuperad topografi. Därmed finns en uppenbar risk för infiltration till grundvatten om tillräckliga åtgärder inte vidtas.

Mellan den planerade deponin och Örsundaån finns flera vattenbrunnar, både kommunala och enskilda vattentäkter. Enköpings VA-verksamhet har en kommunal dricksvattentäkt i åsen ca 800 meter från den planerade deponigränsen. Då den förmodade grundvattenströmningen sker från det planerade verksamhetsområdet i riktning mot Örsundaån finns en risk att dricksvattentäktet påverkas negativt.

Gällande kommunal översiktsplan redovisar ett antal stora opåverkade områden som utpekats med stöd av Miljöbalken 3 kap 2 §. Miljöbalken 3 kap 2 § *”Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka områdenas karaktär.”*

De nu aktuella fastigheterna ligger inom det stora opåverkade mellan Ådalen i väster och Skattmansöån i öster. Den föreslagna deponiverksamheten måste ansesvara en exploatering som kommer förändra områdets karaktär. Något gällande ÖP säger ”så långt som möjligt ska undvikas”.

Ytligt avrinner vattnet från den här platsen till vattenförekomst *Örsundaån Vansjön-Fjärdhundra*. Vattenförekomsten når idag inte upp till kvalitetskravet god ekologisk och kemisk status, bland annat beroende av miljögifter och särskilt förorenade ämnen. Vattenförekomsten kvalitet får inte försämrats ytterligare.

Ekonomiska konsekvenser

Inga direkta kostnader för kommunen. Flera delar av den kommunala förvaltningen behöver dock lägga arbetstid på att granska miljökonsekvensbeskrivningar och annat utredningsunderlag som tas fram under tillståndsprocessen.

Sociala och miljömässiga konsekvenser

Det finns risk för att ansökt verksamhet kommer att få en stark negativ påverkan på naturmiljön, såväl för stora opåverkade områden som för de grund- och ytvattenmiljöer som ligger nedströms verksamheten. Därtill finns ett socialt perspektiv att ta i beaktande då den nya deponin blir ett nytt och storskaligt innehåll i närmiljön för boende i området.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2023-08-28

Yttrande, 2023-08-28

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen i Uppsala

Trapezia miljökonsult AB

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Johan Axner
0171-627700
Johan.axner@enkoping.se

Samråd - Deponi icke-farligt avfall Flosta 2:1 och Altuna Hässelby 1:1

Bakgrund

Enköpings kommun mottog inbjudan till samrådsmöte den 3 april och den 19 maj fick vi samrådsunderlaget "Samrådsunderlag gällande deponi för icke-farligt avfall på fastigheterna Flosta 2:1 och Altuna Hässelby 1, Enköpings kommun". Det är Märsta Förenade Åkeriföretag AB (företaget) som avser söka tillstånd enligt kapitel 9 miljöbalken för att anlägga en deponi för icke-farligt avfall samt återvinningsverksamhet inom fastigheterna Flosta 2:1 och Altuna-Hässelby 1:1. Miljökonsultföretaget Trapezia företräder åkeriföretaget.

Företaget ansöker om tillstånd för att anlägga en deponi för icke-farligt avfall. Mängden deponerat avfall väntas uppnå 4,5 miljoner ton (200 000 ton deponeras årligen) och verksamheten väntas pågå i 30 år. Totalt beräknas upp till 300 000 ton hanteras per år.

Företaget genomför nu tidigt samråd med bland andra Enköpings kommun.

Beredning

Verksamheten för strategisk planering har tillsammans med VA-verksamheten tagit fram yttrandet som beslutats i kommunstyrelsens plan-, mark- och exploateringsutskott.

Generella synpunkter

Det vore bra om samrådsunderlaget innehöll någon form av processflöde/arbetsgångsbeskrivning som visar upp hela tillståndsprocessen fortskrider och var vi befinner oss nu. Då blir det lättare för berörda intressenter att inkomma med synpunkter. Det här är en stor ändring av naturmiljön på platsen och det är därför viktigt att berörda intressenter förstår vid vilka tillfällen man har möjlighet att yttra sig.

Kap. 4. Utformning och omfattning

Kap. 4.2 Verksamhetens lokalisering och Kap. 4.4 Nollalternativ, alternativa lokaliseringar och utformningar

Enköpings kommun ställer sig frågande till om den förslagna platsen verkligen är den mest lämpade för verksamheten, sett ur ett storregionalt perspektiv. Se mer under punkten 7.1 Påverkan från trafik.

För att förstå om den föreslagna platsen verkligen är den lämpligaste platsen bland ett antal olika realistiska alternativa lägen behöver detta tydligt redovisas. Kommunen anser att det i MKB bör redovisas hela det framtagna underlaget i form av utredningar som ligger till grund för val av plats för deponin liksom de utredningar och underlag som tagits fram för de olika alternativa lokaliseringalternativen. Brukligt är att sammanfatta alternativen i en bedömningsmatris som sammanfattar lokaliseringsvalet.

Kap. 6. Områdets miljö och känslighet

Kap 6.1 Planförhållanden

Av avsnitt 6.1 Planförhållanden framgår att verksamhetsområdet inte omfattas av detaljplan. Däremot saknas redovisning av vad kommunens översiktsplan säger om det aktuella området.

Gällande kommunal översiktsplan redovisar ett antal stora opåverkade områden som utpekats med stöd av Miljöbalken 3 kap 2 § *"Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka områdenas karaktär."*

Följande citat är översiktsplanens generella beskrivning av stora opåverkade områden:

"Syftet med utpekande av så kallade opåverkade områden är att bevara den förhållandevis orörda karaktären för nuvarande och framtida generationer. I de mer tätbefolkade delarna av landet är det särskilt angeläget att slå vakt om tillgången på stora, sammanhängande strövområden som är lämpliga för naturupplevelser och friluftaktiviteter. Där har ekologiska värden större förutsättningar att utvecklas och där finns förutsättningar att uppleva tystnad och nattens mörker och stjärnhimmel."

I vår del av Mälardalen kan ett stort opåverkat område omfatta ett område med förhållandevis låg exploateringsgrad och endast mindre vägar med förhållandevis låg trafikmängd. Inom området kan det finnas såväl skogsmark

som jordbruksmark som brukas aktivt, men det saknas omfattande bebyggelse och större infrastrukturanläggningar. Mälarens öppna vattenytor och närliggande oexploaterade "kustområden" kan också ha sådana kvaliteter att de ingår i ett stort opåverkat område.

Ett sådant stort opåverkat område är området mellan Ådalen i väster och Skattmansöån i öster.

En deponi av den här omfattningen får anses vara en exploatering som kommer förändra områdets karaktär. Något gällande ÖP säger att det "så långt som möjligt ska undvikas".

Kap 6.3 Områdets naturvärden

Kommunen ser fram emot en redovisning av den naturvärdesinventeringen (NVI) som omnämns i kapitel 6.3. Enligt SIS-standarderna för NVI-er ska artfynd från inventeringsarbetet redovisas i artportalen. I dagsläget 230825 finns inga artfynd från naturvärdesinventeringen ännu inlagda. Det här behöver åtgärdas i den fortsatta processen.

Kap 6.5 Geologi och hydrologi

Avsnittet redovisar en jordartskartbild över området. Vid en översiktlig analys av andra kartunderlag såsom ortofoton från olika år, höjdkurvor och terrängskuggningskarta framgår att marken inom aktuella området i huvudsak utgörs av blockig moränmark på en underliggande relativt småkuperad topografi. Detta antyder att moränens mäktighet är ringa och att det är nära till underliggande berggrund. Området sluttar 5-10 m mot sydväst. Ovanstående är förutsättningar som påverkar avrinningen från området och därmed förutsättningarna för hur lakvatten skall tas om hand.

I avsnittet 4.4. där alternativa lokaliseringar nämns behöver bland annat ovanstående geologiska förutsättningar redovisas i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.

Kap 6.6 Recipient

Örsundaåns avrinningsområde är ett utpräglat sprickdalslandskap. Avrinningsområdets källflöden finns norr om Heby där Vansjön/Norrsjön utgör en viktig vattenreservoar i ett annars sjöfattigt avrinningsområde. Avrinningsområdet sträcker sig över kommunerna Enköping, Uppsala och Heby. Avrinningsområdet är 734 km² och de övre delarna domineras av skogsmark medan de södra delarna främst består av jordbruksmark. Totalt består 52 procent av ytan av skogsmark och 42 procent av åker och ängsmark.

Ytvattenrecipienten för området blir vattenförekomst *Örsundaån Vansjön-Fjärdhundra*. Ån har idag klassats till måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Åtgärder behöver därför vidtas för att förbättra vattenkvaliteten i vattenförekomsten. Vattenkvaliteten får heller inte försämrats i förhållande till läget idag. Företaget behöver därför ta fram ett omfattande utredningsunderlag för hur deponin ska kunna anläggas och på ett säkert sätt drivas utan att nedströms vattenförekomster påverkas. Lakvatten från deponier innehåller generellt höga kvävehalter. *Örsundaån Vansjön-Fjärdhundra* överskrider redan idag sin MKN för ammoniak. Enligt Vattendirektivet och prejudicerande domar ska inte tillstånd ges till verksamheter som riskerar att medverka till en otillåten försämring av en recipients status.

Inom avrinningsområdet har man för vattenförekomsten även bedömt att det råder betydande påverkan från deponier. Det finns därför en risk *"att branschtypiska föroreningar sprids till vattenförekomsten i så stora mängder att MKN riskerar att överskrids"*. Vilka föroreningarna är framgår av VISS ([Örsundaån Vansjön - Fjärdhundra - Vattendrag - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](https://orsundaan.vansjon-fjardhundra.vattendrag-viss-vatteninformationsystem-for-sverige.lansstyrelsen.se)).

Det finns risk för att den här verksamheten kan påverka nedströms vattenförekomster negativt. De åtgärder som beskrivs under kapitel 8 är än så länge otillräckliga för att det ska vara möjligt att göra en bedömning av om verksamheten kan etableras utan att påverka vattenmiljön negativt.

Kap 6.7 Grundvatten

Verksamhetsområdet ligger inom tillrinningsområdet till grundvattenförekomsten Enköpingsåsen Heby-Härnevi. Det innebär att vatten som infiltrerar på området står i direkt kontakt med Enköpingsåsen, vilket är ett viktigt grundvattenmagasin.

Verksamhetsområdet kommer att ligga på sandig morän, vilket är en relativt genomsläpplig jordart. Därmed uppenbar risk för infiltration till grundvatten om tillräckliga åtgärder inte vidtas.

Mellan den planerade deponin och Örsundaån finns flera vattenbrunnar, både kommunala och enskilda vattentäkter.

Enköpings VA-verksamhet har en kommunal dricksvattentäkt i åsen ca 800 meter från den planerade deponigränsen. Vattentäkten försörjer ett mindre samhälle, Ådalen, med kommunalt dricksvatten men grundvattenmagasinet i den här delen är stort och har potential att försörja betydligt många fler om

behov skulle uppstå i framtiden. Vattentäkten är därför mycket skyddsvärd. I dagsläget saknas vattenskyddsområde/vattenskyddsföreskrifter men VA planerar att ansöka om inrättande av sådana inom en relativt snar framtid.

Ur grundvattenperspektivet anser Enköpings kommun att placeringen av den planerade deponin är olämplig. Risken är stor att lakvatten från anläggningen letar sig in mot åsen och når grundvattenmagasinet, i och med att den planerade verksamheten är så stor, och att flödesriktningen för grundvattnet troligast är mot åsen. Samrådshandling redogör inte tillräckligt ingående för de geohydrologiska förutsättningarna eller de skyddsåtgärder man planerar att vidta. Lakvatten från deponerade jordmassor innehåller ofta exempelvis PFAS vilket behöver renas med avancerade tekniker där sedimentationsdammar inte är i närheten av tillräckligt. Den typen av verksamhet med tydliga risker bör inte placeras så nära ett stort grundvattenmagasin.

Kap 7 Miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra

Rubrikerna under detta kapitel är än så länge outvecklade och därför svåra att tycka något om.

Grundvatten bör ha en egen rubrik under kapitel 7. Utgångspunkten bör vara att verksamheten som planeras faktiskt riskerar att påverka grundvattnet.

7.1 Påverkan från trafik

Kommunen anser att avsnittet behöver kompletteras med en redogörelse för hur transportererna till och från deponin kommer påverka området och utsläppsnivåer generellt.

Under avsnitt 4.2 Verksamhetens lokalisering konstateras att den planerade deponin bedöms ha en lämplig lokalisering i förhållande till upptagningsområdet för avfallsmassor. Därefter redovisas avstånd till Sala, Enköping, Uppsala, Västerås och till Västra Storstockholm.

Upp till 300 000 ton massor kan årligen komma att transporteras till deponin (totalt under tillståndstiden ca 4,5 miljoner ton). Val av plats, får därför stor betydelse för trafikens samlade utsläpp särskilt under den kvarvarande period som transportererna kommer ske med fossila bränslen. Därför är det väsentligt med ett underlag som redovisar var alternativa deponier finns inom den geografi som utgör det nämnda upptagningsområdet. Ett sådant underlag bör göra det lättare att bedöma om platsen verkligen är lämplig för att minimera trafikrörelserna som krävs för upptagningsområdets samlade behov av masshantering.

Kommunen ser positivt på att man i MKB:n utvecklar konsekvenserna på det lokala trafikflödet.

Kap 7.2 Påverkan på naturmiljön

Det finns andra mer övergripande naturvärden som inte ligger på objektsnivå eller artskyddsnivå i skala. I kommunens översiktsplan redovisas ett stort opåverkat område som omfattar det större skogsområdet som den föreslagna deponin ligger inom. En deponi på den aktuella platsen motverkar syftet med utpekat stort opåverkat område. Området saknar idag storskaliga exploateringar, området skulle i delar förlora förutsättningarna för att uppfylla definitionen av stort opåverkat område.

Kap 7.4 Påverkan på recipient

En recipientutredning som beskriver nedströms vattenmiljöer och hur de påverkas är central att den tas fram. I denna behöver de geologiska förutsättningarna som nämns ovan under 6.5 Geologi och hydrologi beaktas då platsens topografi och jordprofil är en viktig grundförutsättning för att bedöma risker för negativ påverkan på såväl grundvatten som nedströms liggande recipient.

Kap 8 Planerade åtgärder för att förebygga och motverka negativa miljöeffekter

Beskrivningen av skyddsåtgärderna är än så länge för outredda för att kunna bedöma om de är möjliga att genomföra på just den här platsen. Topografin i området och markens genomsläpplighet är två stora utmaningar som behöver lösas.

En deponi på 18 hektar ca 1 km från dricksvattentäkt med potential och cirka 400 m från där åsen börjar innebär en risk för kvaliteten på vattnet. Det ställer höga krav på att deponin är helt tät och att lakvattnet tas om hand på ett riktigt sätt och hur detta ska gå till tydliggörs inte av samrådsunderlaget. Namn